

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pavli Fvschi Episcopi Sarnensis De Visitatione Et
Regimine Ecclesiarvm. Libri Dvo**

Fusco, Paolo

Romae, 1616

De Monachiis Extra Monasteriwm commemorantibus, & deliquentibus, an
episcoporum correctioni subiaceant. Cap. Decimvmsextvm [i.e.
Decimvmseptimvm].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61768](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61768)

administratione, vbi adest, sess. 25. de regul. cap. 11. cum aliis, quæ supradicta sunt, de libris, & ratione ipsorum vita populi, & necessariis pro salute animarum ipsius populi, si capellan⁹ pascat vita, & exemplo docendo alios ad instar Archipresbyteri: ex sæpius citato c. 2. sess. 5. Conc. Tri. §. Archipresbyteri cum ipsis magis cõpetat officium prædicandi. eod. cap. 1. nec cler. vel mon. Et si capellanus est monachus, q̄ obseruet vota suæ Religionis, nã ab his, quæ sunt cõpatibi-

lia, est ligatus, secus ab aliis; sic de esu carniū, habitu, & quod dicat debitū officium, cum puritate conscientiæ. clem. 1. de celeb. Miss. bona non dissipet, ceiebtare frequenter: per villas, & plateas non commoretur, ecclesiæ, capellæq. libertatem defendat, nec laicorum conuenticulas, seu parlamenta fieri faciat, eum aliis, vt supra de necessariis ad habentes curam animarum, vel ecclesiæ reparationem, & sepulturæ, si adest pro satisfatione defunctorum, &c.

DE MONACHIS EXTRA MONASTERIVM

commemorantibus, & delinquentibus, an episcoporum correctioni subiaceant.

C A P. DECIMVMSEXTVM.

S V M M A R I V M.

<p>1 Monachi existentes extra monasteria, an possint cognosci ab ordinarijs locorum.</p> <p>2 Monachus incedens sine habitu puni-
tur ab episcopo.</p> <p>3 Monachus ex loco exempto delinquens in non exempto, a quo possit puniri.</p> <p>4 Priuilegium concessum de certo iudice non procedit indifferenter.</p> <p>5 Priuilegium imitatur ius commune.</p> <p>6 Priuilegij verba sunt attendenda.</p> <p>7 Priuilegium exemptionis concessum post citationem nõ retrahitur.</p>	8 Monachi in quibus conueniantur coram episcopo. 9 Monachus extra claustrum stare nõ debet, & ex quibus causis dispensetur. 10 Episcopus quando possit corrigere monachos. 11 Forma tenenda ab episcopo, cum monachus delinquit in sua diocesi, & non est, vel adhuc manet. 12 Exemptio quacumq; data non operatur impunitatem excessuum. 13 Eremita subest episcopo, & ab ipso cognoscitur.

Monachi quamuis generaliter a iurisdictione episcoporum liberati sint, ex variis priuilegiis a Summis Pontificibus eis concessis. † Tñ extra monasterium stantes, & delinquens in locis ordinariis puniuntur ab ipsis, vt exemptio eos non liberet. sicuti in c. 1. de priuil. lib. 6. Innoc. V. Sum. Pontifex statuit, declarans ratione contractus, delicti, rei sitæ, exemptos, & priuilegiatos ab ordinariis cognosci: quæ Constitutio innouata est ex decreto sacri Conc. Tri. sess. 7. de refor. c. 14. Is autem dicitur loci ordinarius in cuius loco ipse monachus, extra manens reperitur, (siue episcopum, siue alium inferiorem quomodolibet ibi habentem iurisdictionem intelligentes) gl. in c. quamquam de vsur. li. 6. in verb. loci not. Abb. Fel. in c. postcessionem n. 1. de prob. de quo etiam bona gl. in extrauag. Ioan. XXII. execrabilis. §. statuimus in verb. ordinario. de præb. & dignit. Sed bene fallit iuxta doctrinam Ioan. And. & Dom. eo. cap. 1. quando priuilegium exemptionis vterius prouidendo procederet, quando nec in his obstaret aliquid: id namq. etiam tenet, quia sic placet superiori, prout sic ordinari vidimus per Pium Quintum Pont. Max. in variis priuilegiis concessis fratribus mendicantibus, ampliando præter decisionem canonum, & Conc. Trid. quæ reduxit ad ipsos terminos iuris, D. N. Dominus Gregorius XIII. Pontif. Max. ex mente etiam ipsius Pii, vt supra est dictum, vnde viget conclusio eiusdem c. 1. & c. 14. sess. 7. alleg. † Ex quo communiter videmus, quod si monachus incedat sine habitu, extra locum exemptum

punitur ab ordinario. Immo (quo est fortius) tenetur statuto episcopi, per quod prohibetur certum delictum, commissum, certa, & determinata pæna. doct. in alleg. c. 1. gl. in c. super his de maior & obedi. Nam cum manifeste deserat habitum religionis, perdit priuilegium, & ordinarij potestati subiicitur, quia ex quo reditus est inobediens superiori, & dimisso habitu effectus incorrigibilis, omni amplius nudatus iacet priuilegio, & dignus est a quolibet puniri, de fratrum consortio exclusus, dicit tex. in c. cum in ecclesijs. in vlt. verb. de maior. & obedi. † Hinc ampliando dixit Ioan. Andr. in regula in obscuris. in mercur. quod si monachus stans in loco exempto, cum lapide percutiat aliquem stantem extra locum exemptum, quod vterq. iudex procedet, sed tamen non omnes consentiunt huic dicto, & bene, cum non sit dare verum casum puniendi illum, nec citandi, quia exemptus, & in loco exempto, vnde dispositio tex. præfati c. 1. non adaptatur propter diuersitatem, ex qua non fit illatio vulgata. l. Papinianus exuli. ff. de minor. nec ex vlla parte citatio potest habere vires, ex duobus fortibus obstantibus, & persona exempta, & loco exempto arg. c. 1. §. & quonia. de treug. & pac. & quia est duplex ratio. l. 2. C. de fid. instr. & iur. hast. fiscal. lib. 10. † Non prodest tamen priuilegium particulariter concessum, vt quis non nisi coram vno Iudice tantum conueniatur, quin ratione delicti, contractus, rei sitæ possit coram aliis conueniri tex. clarus in eod. cap. 1. extendit Fel. in c. insinuante de for. comp. de quo dixi in auc. qua in prouincia. in fami.

singul. in l. A. nu. 114. nisi ulterius ef-
 fet processum supra nu. r. quod di-
 ctum extendunt moderni. Mar. Socc.
 & alii in cap. sane, de for. comp. & in
 eisdem singul. in l. P. n. centesimo pri-
 mo. Nisi enim esset vera talis limita-
 tio, vix iustitia procederet, vix delicta
 punirentur, ex ipsa dilatione tēporis,
 quæ daretur. † Cui ad stipulatur for-
 tissima ratio, quia priuilegium imi-
 tatur ius commune, vt easdem limita-
 tiones recipiat in materia, super qua
 disponit, sicut ius cōe, per quod deter-
 minatum est, quemlibet in sua pro-
 uincia esse cognoscendum. C. de iu-
 risd. omn. iud. & de for. compet. ta-
 men potest ratione delicti, c. r. de ra-
 ptor. auct. qua in prouincia C. vbi de
 crim. ag. oport. vbi de omnibus disse-
 ritur, licet Princeps derogat ipsi auct.
 in priuilegiis, quæ concedit baroni, &
 pōt, dicit Gozad. conf. 8. nu. 44. Petr.
 Foller. in pract. crim. in verb. audian-
 tur excusatores. num. 136. Non sic in
 dispensationibus, quæ ad ius commu-
 ne non reducuntur, ex notab. text. in
 cap. in causis de sent. & re iud. ponit
 multa Fel. in c. postulasti de rescript.
 & priuilegium de facili reddit ad pri-
 mum ius l. si vnus. §. si non totum. de
 pact. & vide gl. in c. parentibus in c.
 tuarum. de priuileg. † Vnde discutiē-
 dum est semper exemptionis priuile-
 gium, quando ulterius disponendo
 loqueretur, quia eius verba sunt at-
 tendenda, & quodlibet verbum est
 operatiuum. c. si Papa, de priuileg. lib. 6.
 maxime quando verba ponuntur gra-
 tiam ampliandi, & concedendi, non
 autem, quando causa dubitationis to-
 lendæ, iuxta cap. a multis, de ætat. &
 qual. nisi constaret de mente con-
 cedentis, quia sic voluit monachos

esse exemptos, tam intra, quam extra
 arg. eorum, quæ dixi in alleg. sing. in
 l. P. num. 99. in vim prærogatiuæ, &
 præmii eorum laboris, priuilegium
 sit eis concessum, l. testamenta per
 Bal. ff. de testam. mil. inspicienda sunt
 ergo ecclesiarum priuilegia, & ipso-
 rum tenor est diligentius attenden-
 dus, dicit tex. in c. recepimus, de pri-
 uil. & exces. priu. vbi etiam not. cum
 gl. quando quis accipitur sub prote-
 ctione Papæ non per hoc liberatur a
 potestate episcopi, & quid tamen p-
 pterea obtinebit. † Sed id pro limita-
 tione prædictorum non procedit, cū
 de nouo priuilegium exemptionis
 esset impetratum, post citationem fa-
 ctam ab ordinario, vt cōmuniter con-
 cludunt Doct. in memorato c. 1. per
 c. cum capella eo. tit. de quo tex. in-
 fra suo loco dicemus, per decisionē
 Sac. Conc. Tri. nam nouiter confir-
 mado primum, derogat actibus sub-
 sequentibus. arg. not. per Abb. in c. exa-
 minata & in c. venerabilis de confir.
 vtil. vel inut. tamquam de certa scien-
 tia confirmans, licet non exprimat,
 idem in c. si porrecta eo. tit. ponit ali-
 qua Fel. in c. nonnulli de rescript. †
 in causis tamen mercedum ciuilibus,
 & miserabilium personarum, ipsi mo-
 nachi extra monasterium degentes,
 coram ordinariis, vt Sed. Apostol. de
 legatis conueniri possunt, & ad sol-
 uendum coguntur, quibuscumque
 non obstantibus, per nouam decisio-
 nem ipsius Conc. (immo confirma-
 tione veteris iuris) alleg. sess. 7. de re-
 for. c. 14. & sess. 14. eo. tit. c. 5. §. in cau-
 sis (& bona fuit declaratio, cum ea di-
 spositio antiqua esset iā abrogata p-
 pter desuetudinē ex negligentia, quā
 uis. n. leges semper loquantur l. ho-
 die ff.

die. ff. de pœnis, tamen, & eis non vte-
do, quasi tacito consensu, per desue-
tudinem abrogantur. l. de quibus in
sui ratione. ff. de leg. gl. in c. si de terra
de priuil.) Et in alio casu, et stantes
in monasteriis, cum exequutiones te-
stamentorū accipiūt, quia ordinariis
rationem reddere debēt, & fraudātes
ab ipsis puniuntur, ex dec. clem. 1. de
testam. Ratio quia licet ipsi sint exē-
pti, res tamen de qua tractatur nō est
de exēptis, ergo procedit ordinarius
ead. clem. & trahit ad se exequuto-
rem, vbi poteris notare, quō religio-
si possint esse exequutores testamē-
torū, & quomodo puniēdi: † Et ideo
debebat monachus volēs stare extra
claustra, habere superiorem in his, cū
regulariter foris non deberet esse, q̄
iura abhorrent, quia mortuus iudica-
tur, sicut piscis extra aquam, vt supra
c. 15. dictum est, tamen dispensatum
reperitur aliquando ex Breui Apo-
stolico, ex causis, propter infirmitatē
subuentionem parentum, fratrum,
nepotum, & aeris malignitatem, gl.
in cle. 1. in verb. rationabilis. de stat.
mon. refert Gomez. in tract. breu. nu.
3. vbi dicit tempore luo, ipsam licen-
tiam fuisse restrictam, nec hodie San-
ctissimus D. N. D. Gregor. XIII. Pon.
Max. concedit, nisi respectu præla-
torū & vide superinde litteras ema-
natas a Pio V. Pon. Max. incip. quæ-
cumque sacrarum. 1569. an. 2. † Sed
quando generaliter liceat episcopis
cohertere in monachos, recurrendum
est ad distinctionem Vgonis in cap.
quanto de offic. ord. aut in figura iu-
dicii, aut ex regula claustrali, & dif-
fert a quæstione mota per Boer. dec.
271. nu. 5. vel si Abbas punit secun-
dum regulam claustralem, non autē

secundum canonica instituta ad pu-
blicam vindictam, an possit iterum
episcopus, recenset Folle. in pract.
crim. can. de mod. proc. contra mon.
nu. 41. cum seq. adducens Rom. conf.
375. (considerando tamen quod no-
tante inquit Marcellus iureconsultus
in l. 1. ff. de pœn. *Respicendum
est iudicanti, ne quid, aut durius, aut
remissius constituitur, quam causa
deposcit. nec enim aut seueritatis, aut
clementie gloria affectanda est: sed
perpenso iudicio, prout quæq. res expo-
stulat, statuendum est. Plane in leuioribus
causis, proniores ad lenitatem
iudices esse debent, in grauioribus pœ-
nis, seueritatem legum cum aliquo
temperamento benignitatis subsequi.*
Quo dicto pro regula firma sibi vten-
dum statuerat, Alphonsus ille ma-
gnus rex Aragoniæ.) nec exeuntes
excusantur iuris ignorantia: sicut mu-
lieres in claustris. Marian. Socc. in c.
quoniam num. 12. de simo. † Quid-
quid tñ sit, hodie ex decisione sacr.
Conc. Tri. cum monachus intra clau-
stra degens, sed extra claustra de-
linquens notorie, episcopus loci ser-
uabit formam, vt litteras scribat
superiori ipsius, de delicto commis-
so, & excessibus, de scandalo popu-
lo illato, & instabit, vt intra talem
terminum præfixum, ipsum punire
velit, & de punitione facta ipsum
episcopum certiore reddat, alias ip-
so superiore negligente, poterit ipse
episcopus eum punire, & illas litte-
ras, quas requisitorias vocamus, de
punitione monachi delinquentis, in
præsentia duorum testium, ex com-
muni practica assignari faciet: sic
colligitur ex mente eius. Conc. sel. 25
de regul. c. 14. † Quod & rationale
iudicatur,

iudicat, nec fauor priuilegiorum ex-
 ptionem, ob bonum finem concessa-
 rum, delicta nutriat, & contra mentem
 concedentis faciat fructus, arg. c. vt
 clericorum de vit. & hon. cler. nec vl-
 la exemptio datur, quin excessus non
 corrigantur. ex notab. præscripto dicti
 Conc. sess. 6. de refor. c. 3. vbi de regu-
 laribus expressa mentio fit, & les. 14.
 eo. tit. & gl. in c. tuorum de exces. præ-
 lat. Cū similes exemptiones videamus
 producere multas turbationes in iurisdic-
 tione episcoporum, vt vtar verbis
 eius. Conc. sess. 24. de refor. gen. c. 11.
 vbi tractatur, & innouatur dispositio
 tex. Innoc. III. in c. cum capella, de
 priu. pro cuius text. dispositione, &
 obseruatione, multa passi sunt pluri-
 13 mi Prælati, de quo non modo. † Am-
 pliantur autem omnia prædicta ad
 Eremitas, qui subsunt episcopo loci,
 vbi commorantur, a quo cognoscun-

tur, & delinquentes puniuntur per
 te x. in c. 2. de for. compet. Foller. vbi
 supra. nu. 61. tex. est in c. qui vere. 16.
 q. 1. in c. nulla, vbi glo. id expresse ad-
 not. 93. dist. & notat Boe. in suo trac.
 de stat. & vit. eremi. nu. 13. & 14. quā-
 uis Abb. in eod. c. 2. nu. 10. de for. com-
 pet. aliter sentiat per suas rationes,
 sed tene gl. & eo argumento, cogita
 de mulieribus in propriis domibus
 stantibus, cum certo habitu religioso
 (quas vulgus Vizocas appellat, vt in
 terra maiori diæcesis Amalph. copia
 est.) quod debent esse sub iurisdic-
 tione ecclesiastica, & gaudent priui-
 legio ecclesie, vidi tamen dubitatum
 in eo loco maritimo per Archiepisco-
 pum Amalphitanum, & non erat de-
 terminatum apud Dominos, cum
 laici iudices negabant posse procedi,
 quia nullus status, nullus locus, nulla
 aderat professio. &c.

DE MONIALIBVS, EARVM VISI- tatione, & reformatione.

CAP. DECIMVM OCTAVVM.

S V M M A R I V M.

- 1 **V**ita virginalis dicitur vita An 7 Virginitas, & Maternitas in Maria
 gelica.
- 2 Status virginitatis præfertur alijs 8 Christi conceptio ex parte matris
 statibus. fuit miraculosa.
- 3 Christus dilexit virginitatem. 9 Christus ex instanti sue conceptionis
 fuit perfectus homo.
- 4 Christus quare voluit nasci de Vir- 10 Maria Virgo non habuit nisi Chri-
 gine. stum filium.
- 5 Maria Virgo, quare deuit, quod fuis- 11 Monialium vita qualis esse debet.
 set matrimonio coniuncta.
- 6 Maria virgo veraciter dicitur Ma- 12 Monialis dicitur esse ortus conclu-
 ter Dei. sus.

Moniales